Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1046/2024
23.04.2026. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Максимовић, адвокат у ..., против туженог Привредно друштво ББ ДД ... акционарско друштво, ..., Република ..., идентификациони број ..., чији је пуномоћник Богдан Гецић, адвокат у ..., ради дуга по тужби и ради утврђења и исплате по противтужби, вредност предмета спора по тужби 450.000 евра, по противтужби 4.264.000,00 евра, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 4077/22 од 03.08.2023. године, у седници већа одржаној 23.04.2026. године, донео је

П Р Е С У Д У

Ревизија туженог се **ОДБИЈА** као неоснована у делу којим се побија пресуда Привредног апелационог суда Пж 4077/22 од 03.08.2023. године у делу у ком је одбијена жалба туженог и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 1063/2021 од 16.03.2022. године, исправљена решењем Привредног суда у Београду П 10630/2021 од 24.03.2022. године у ставу I изреке, у одбијајућем делу за противтужбени захтев да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство Уговор о начину утврђивања и плаћања додатне купопродајне цене од 19.11.2019. године, закључен између тужиоца и туженог.

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног суда у Београду П 10630/2021 од 16.03.2022. године, исправљена решењем Привредног суда у Београду П 10630/2021 од 24.03.2022. године, у II ставу изреке, у одбијајућем делу за противтужбени захтев да се обавеже тужилац да туженом исплати износ од 4.264.000 евра и пресуда Привредног апелационог суда Пж 4077/22 од 03.08.2023. године у делу у којем је потврђена првостепена пресуда у наведеном делу, и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Привредни суд у Београду је донео пресуду П 10630/2021 дана 16.03.2022. године, коју је исправио решењем П 10630/2021 од 24.03.2022. године, којом је у I ставу изреке одбио као неоснован противтужбени захтев да се утврди да је ништав и да не производи

правно дејство Уговор о начину утврђивања и плаћања додатне купопродајне цене од 19.11.2019. године, закључен између тужиоца АА и туженог Привредно друштво ББ д.д. ...; у II ставу изреке одбио као неоснован противтужбени захтев да се обавеже тужилац да туженом исплати износ од 4.264.000 евра; у III ставу изреке усвојио тужбени захтев и утврдио да тужилац има према туженом право на исплату додатне купопродајне цене по основу Уговора о начину утврђивања и плаћања додатне купопродајне цене од 19.11.2019. године у износу од 450.000 евра са припадајућом каматом; у IV ставу изреке усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу плати 450.000 евра са затезном камаотм утврђеном на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена почев од 16.05.2021. године до исплате; у V ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 643.057,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Привредни апелациони суд је донео пресуду Пж 4077/22 од 03.08.2023. године, којом је у I ставу изреке одбио жалбу туженог и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 10630/2021 од 16.03.2022. године, исправљену решењем истог суда П 10630/2021 од 26.03.2022. године, у ставу I и II изреке, а у ставу II изреке укинуо исту првостепену пресуду у ставовима III, IV и V изреке, и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, дозвољену и благовремену ревизију је изјавио тужени, којом побија пресуду због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 10/2023 – др. закон) и закључио да ревизија није основана у делу у ком се побија правноснажна пресуда којом је одбијен противтужбени захтев туженог да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство Уговор о начину утврђивања и плаћања додатне купопродајне цене од 19.11.2019. године, закључен између парничних странака, док је ревизија основана у делу којим се побија правноснажна пресуда донета у другом степену у одбијајућем делу за противтужбени захтев туженог да се обавеже тужилац да туженом исплати износ од 4.264.000 евра.

У делу у којем је одбијена ревизија, правноснажна пресуда у другом степену донета је без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У ревизији се у односу на тај део пресуде истиче повреда одредаба парничног поступка из члана 8. Закона о парничном поступку. Међутим, другостепени суд је засновао пресуду на чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, а не на оцени доказа пред тим судом, тако да се у таквим наводима не стичу разлози због којих се ревизија може изјавити по одредби члана 407. тачка 1.-3. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и тужени су закључили купопродајни уговор оверен 19.11.2019. године, којим је тужилац туженом продао удео од 49% по цени од 6.950.000 евра, у привредном друштву „ББ“ ДД доо Београд, кога су странке основале (Друштво), чија делатност је продаја течног гаса на територији Србије, Црне Горе и Северне Македоније и кроз зависно друштво на територији Босне и

Херцеговине. Странке су закључиле и Уговор о начину утврђивања и плаћања додатне купопродајне цене (Додатни уговор), оверен 19.11.2019. године. Тужени је платио тужиоцу цену од 6.950.000 евра, док му није платио додатну купопродајну цену по Додатном уговору од 19.11.2019. године. Међу парничним странкама је спорно питање ваљаности Додатног уговора. Основним уговором предвиђено је да ће тужени поред купопродајне цене платити тужиоцу додатно накнаду за продају удела, у зависности од пословног учинка групе у пословној години 2020. и да ће потписати посебан уговор којим ће се прописати ближе будући услови, које је неопходно да се испуне у пословној 2020. години, да би тужилац стекао право на исплату додатне купопродајне цене. У Прилогу 3. основног уговора „Гаранције продавца“ предвиђено је да је друштво добило и да обавља делатност у складу са свим материјалним дозволама, трговинским лиценцама и сличним овлашћењима за обављање своје делатности (као што их обавља на дан потписивања), и у складу са свим применљивим законима и да није примило никакво обавештење о материјалној неусаглашености са било којим законом. У Прилогу 5. основног уговора под насловом „Нема одговорности продавца за познате обавезе“, предвиђено је да одговорност продавца у односу на било који гарантни захтев туженог не може настати ако су обавезе друштва, на којима се темељи такав захтев, биле познате туженом на дан потписивања уговора. У Додатном уговору је предвиђено да тужилац стиче право, а тужени обавезу на додатну исплату купопродајне цене по основу уговора, уколико је Друштво исказано кроз консолидовани рачун остварило више од 85% од предвиђене EBITDA по пословном плану за 2020. годину, и даље према превиђеним процентима у предвиђеним износима, с тим да додатна купопродајна цена неће прећи 450.000 евра. Предвиђено је да, ако је потребно, тужилац и тужени нормализују EBITDA, која је утврђена у рачунима 2020. године, да би се искључио утицај било ког ванредног фактора, односно околности која се не понавља. Такође, ако тужени не испуни своје купопродајне обавезе предвиђене у Пословном плану за 2020. годину, стране уговорнице ће прилагодити EBITDA према формули предвиђеној у Прилогу купопродајног уговора. Утврђено је да је тужени 14.05.2021. године обавестио тужиоца да није био упознат са чињеницом да је Друштву забрањено обављање лучке делатности, јер друштво не поседује одобрење за обављање лучке делатности и следствено није стекло статус лучког оператера, и да је о томе сазнао из записника инспекцијског органа од 08.01.2021. године, те да је Гаранција тужиоца из Прилога 3. уговора неистинита, нетачна и обмањујућа, те да је због повреде Гаранције тужиоца тужени претрпео губитак од 4.264.000 евра. Према наводима противтужбе, тужени тражи обавезивање тужиоца на исплату 4.264.000 евра на име снижења купопродајне цене. Тужбени захтев за утврђење ништавости Додатног уговора образлаже тиме да је закључен под одложним условом који је противан принудним прописима, зато што механизам који је предвиђен у основном уговору доводи до тога да се услов за исплату додатне купопродајне цене у сваком случају оствари, чиме се елемент неизвесности искључује, што сматра противним одредби члана 74. став 1. Закона о облигационим односима. Противтужбени захтев за исплату новчаног износа заснива на наводима да је тужилац удео продао и предао са материјалним недостатком, јер Друштво не поседује одобрење за обављење лучке делатности, и није стекло статус лучког оператера, о којој чињеници тужилац туженог није обавестио ни на који начин и никако пре потписа, ни на дан потписа основног уговора, и то тужени није знао, већ је за непостојање одобрења за обављање лучке делатности сазнао тек из електронске поште коју је тужилац послао 22.06.2020. године. Према околностима случаја није могуће тражити уклањање недостатака, односно предају удела у привредном друштву које би имало одобрење за обављање лучке делатности на Дунаву код Смедерева, па се тужени определио да од тужиоца захтева снижење купопродајне цене за 4.264.000 евра. То је

разлика у вредности продатог удела са одобрењем за обављање лучке делатности у односу на продати удео без одобрења за обављање лучке делатности.

Првостепени суд је оценио да нема разлога за ништавост Додатног уговора, у смислу одредаба члана 74. у вези са чланом 75. став 1. ЗОО и у смислу члана 103. став 1. ЗОО. Основним уговором, кога оцењује јединственим правним послом са Додатним уговором, предвиђено је плаћање додатне цене засновано на пословном учинку групе, скупа друштва „ББ ЛПГ“ ДОО и његових зависних друштава, у пословној 2020. години. Како су основни уговор и Додатни уговор закључени 2019. године, а пословни учинак за 2020. годину је могуће сагледати тек у 2021. години, то је јасно да се ради о неизвесној чињеници, односно одложном услову. Како је такав услов сагласан вољама уговорних страна, а није забрањен, следи да ни уговор није ништав. Уз то, уговори су закључени у писаној форми а потписи уговарача оверени пред јавним бележником, дакле у прописаној форми за пренос власничког удела у друштву. У односу на новчани противтужбени захтев, првостепени суд полази од тезе да је погрешна поставка туженог о материјалним недостацима купљеног удела од тужиоца, јер удео није роба, нити ствар у смислу члана 454. став 1. Закона о облигационим односима зато што чланови друштва сагласно својим уделима имају одређено право и дужност и према друштву у смислу члана 150. и 152. Закона о привредним друштвима. Надаље, наводи да тужени није објаснио због чега инсистира на чињеници да Друштво ни пре, ни на дан закључења основног уговора није имало дозволу за обављање лучке делатности, а у основном уговору је наведено да је делатност Друштва продаја нафтног течног гаса. Закључује да Друштво није ни основано ради обављања лучке делатности, нити је у основном уговору уговорена лучка делатност као одређени посебан услов. Овером уговора код јавног бележника тужени је својим потписом потврдио истинитост свега наведеног у уговору и свим прилозима, а у уговору није наведено да је од било каквог утицаја на продају удела постојање или забрана обављања лучке делатности Друштва. Даље, на основу чињенице да је тужени већ имао свој удео у Друштву од 51%, није могуће да му чињеница да ли Друштво има, или нема дозволу за обављање лучке делатности буде непозната. Уколико тужени тврди да није знао да Друштво не поседује дозволу, то би по схватању првостепеног суда једино значило да се својим правима које има по основу удела није користио савесно. На крају, првостепени суд закључује да тужилац никакве гаранције није могао дати у том правцу, јер је јасно у основном уговору наведено шта је делатност друштва. Уз то, Друштво врши превоз ЛПГ и путем других транспортних средстава, ЛПГ се може превозити путем железнице и других видова транспорта, а постојање дозволе за превоз ЛПГ по Дунаву по схватању првостепеног суда није ни од каквог утицаја у овом поступку. Стога закључује да није утемељена тврдња туженог да би удео у Друштву без те дозволе вредео значајно мање. Како је Друштво под руководством туженог обављало лучки превоз без дозволе, таква околност се не може ставити тужиоцу на терет. Надаље, тужени није доказао у чему се огледа његов пословни губитак, с обзиром да је Друштво користило друга превозна средства и пре закључења основног уговора. Тужени је био дужан да изврши ревизију годишњих извештаја и да, имајући у виду да је од новембра 2019. године једини члан Друштва, уколико постоји умањење за необављање лучке делатности, усвоји ревидирани годишњи извештај у којем би умањио пословну добит Друштва за 2020. годину, што није учинио. Због тога, првостепени суд не прихвата ни налаз стручног лица туженог у делу утврђења смањења купопродајне цене због скривеног недостатка. Због тога је првостепени суд одбио противтужбене захтеве.

Другостепени суд закључује да је правилан закључак првостепеног суда да предметни Уговор о начину утврђивања и плаћања додатне купопродајне цене од 19.11.2019. године није ништав, јер право тужиоца на исплату додатне купопродајне цене зависи искључиво од испуњења одложног услова чији је настанак у тренутку закључења уговора странкама била неизвесна чињеница у смислу члана 74. став 1. Закона о облигационим односима, који услов није супротан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, нити немогућ. Одлука о одбијању новчаног противтужбеног захтева по становишту другостепеног суда је правилна зато што је тужени пре куповине удела од тужиоца имао свој удео у истом Друштву, па није могуће да му чињеница да ли Друштво има или нема дозволу за обављање лучке делатности буде непозната, а уколико заиста није знао да Друштво не поседује дозволу од 2016. до 2020. године, односно да је Друштву забрањено обављање лучке делатности, то указује да се није користио својим правима која има по основу удела са повећаном пажњом и пажњом доброг привредника.

Врховни суд закључује да је ревизија туженог у делу којим побија правноснажну пресуду донету у другом степену у одбијајућем делу за противтужбени захтев за утврђење ништавости уговора неоснована. Пре свега, Врховни суд не дели становиште нижестепених судова да се ради о одложном услову у смислу одредбе члана 74. Закона о облигационим односима. Уговор је закључен под условом ако његов настанак или престанак зависи од неизвесне чињенице (члан 74. став 1. ЗОО). Ако је закључен под одложним условом па се услов испуни, уговор делује од тренутка његовог закључења, осим ако из закона, природе посла или воља страна не проистиче нешто друго (члан 74. став 2. ЗОО). Ако је закључен под раскидним условом, уговор престаје важити када се услов испуни (члан 74. став 3. ЗОО). Овде се не ради о услову за настанак предметног уговора. Нити би испуњењем прописаних услова предметни уговор почео да делује. Услов из одредбе члана 74. Закона о облигационим односима, на који се односи одредба члана 75. истог закона, је будући неизвесни догађај у односу на који уговорне стране чине зависним настанак уговора и даље постојање његових правних дејстава. То код предметног уговора није случај. Уговором се уговара плаћање додатне купопродајне цене, у вези са одредбом основног уговора и даље се прописују будући услови које је неопходно да се испуне у пословној 2020. години да би настала на страни туженог обавеза, а на страни тужиоца право на исплату додатне купопродајне цене. Странке тиме јесу одредиле услов под којима долази до обавезе на страни туженог и права на страни тужиоца, али то није услов у смислу одредбе члана 74. Закона о облигационим односима од кога зависи настанак уговора. У сваком случају, Врховни суд одредбе предметног уговора разуме на начин да су њиме одређени параметри за додатну цену у односу на успех Друштва у коме је удео предмет промета. Релевантан је пословни успех у 2020. години, у смислу параметра према којем се одређује могућа висина додатне купопродајне цене. У том смислу то јесте неизвестан догађај, иако према утврђеном чињеничном стању један од уговорених параметара зависи и од туженог. Међутим, како се ради о параметрима према којима се израчунава могући износ додатне купопродајне цене, који нису недозвољени, нема основа да се због таквих одредаба додатни уговор сматра ништавим. Тужени ни у ревизији не указује на друге разлоге за ништавост предметног, Додатног уговора по одредби члана 103. Закона о облигационим односима. Стога Врховни суд закључује да је ревизија у том делу неоснована.

Међутим, ревизија је основана у делу којим се побија правноснажна пресуда донета у другом степену у одбијајућем делу за новчани захтев противтужбе. Према

разлозима побијане другостепене пресуде, они се своде на то да је тужени и до закључења уговора о куповини удела од тужиоца био власник удела у Друштву са 51% због чега судови сматрају да није могуће да туженом чињеница да ли Друштво има или нема дозволу за обављање лучке делатности буде непозната, а ако му је била непозната тада то значи да се није користио правима која је имао по основу удела, и то повећаном пажњом и пажњом доброг привредника у смислу члана 18. став 1. и став 2. Закона о облигационим односима. Ови разлози не стоје. Нижестепени судови су занемарили одредбу уговора закљученог међу парничним странкама, у Прилогу 3. под „Гаранције продавца“ према којој је Друштво добило и обавља делатност у складу са свим материјалним дозволама, трговинским лиценцама и сличним овлашћењима за обављање своје делатности (као што их обавља на дан потписивања) и у складу је са свим применљивим законима и није примило никакво обавештење о материјалној неусаглашености са било којим законом, а у прилогу 5. тачка 3. под насловом „Нема одговорности продавца за познате обавезе“ да одговорност продавца у односу на било који „Гарантни захтев“ туженог не може настати ако су обавезе друштва, на којима се темељи такав захтев, биле познате туженом на дан потписивања уговора. Управо ове одредбе искључују правилност закључивања нижестепених судова, које је засновано на претпоставци да би чињеница о постојању или непостојању дозвола Друштву за обављање делатности морала бити позната туженом. Управо је садржина ових одредаба да тужилац гарантује туженом, а не да се претпоставља да је туженом познато, да Друштво обавља делатност у складу са материјалним дозволама и сличним овлашћењима за обављање своје делатности. Одредба „као што их обавља на дан потписивања“ указује на делатност која се фактички обавља, а не наведену основну делатност у уговору, како то погрешно закључује првостепени суд. Таква уговорена гаранција тужиоца свакако не би била потребна, када би и странке подразумевале да су туженом, као тадашњем суоснивачу, односно власнику удела са 51% познате све околности од значаја за постојање дозвола друштву за обављање делатности коју у време закључења уговора обавља. Такође и одредба о искључењу дејства гаранције под условом да је туженом околност на коју се односи његов захтев према гаранцији продавца била позната. Дакле, ни уговорне стране не претпостављају, па нема основа да то чине судови. Надаље, околност да ли се тужени користио својим правима власника удела у друштву, не чини га нужно несавесним купцем из уговора о промету удела, на који се примењују и принципи облигационог права. Све и да се није савесно користио својим правима власника удела, то га не чини несавесном уговорном страном, а свакако је отворено питање савесности тужиоца као продавца, такође тадашњег власника удела. Према томе, овакав приступ нижестепених судова код одлучивања о новчаном противтужбеном захтеву се не може прихватити за правилан. Тужилац је ипак дао гаранцију, која се тиче постојања дозвола Друштву за обављање делатности, па таква одредба мора имати свој значај.

Испуњеност услова за умањење купопродајне цене због недостатака предмета продаје, како правилно указује ревидент треба ценити применом одредбе члана 121. став 1. и 3. Закона о облигационим односима. Код уговора са накнадом, сваки уговарач одговара за материјалне недостатке свог испуњења (став 1.). На ове обавезе преносиоца сходно се примењују одредбе овог закона о одговорности продавца за материјалне и правне недостатке, ако за одређени случај није што друго прописано (став 3.). Удео у друштву није ствар, нити роба, али је имовинско право подобно за правни промет, као предмет купопродаје, поклона, наслеђивања, залоге. У конкретном случају је предмет промета теретним уговором, па има основа за примену одредбе члана 121. став 1. и 3. и тиме сходну примену одредаба Закона о облигационим односима о одговорности

продавца за материјалне и правне недостатке. Уговор о продаји удела у друштву осим статусноправног дејства, које производи тек по упису стицаоца у регистар код Агенције за привредне регистре, има и облигационоправне аспекте, због чега нису искључена, већ се управо примењују сходно и правила облигационог права, ако за одређени случај није друкчије прописано.

Исказани став судова се не може прихватити и зато што предмет продаје може бити и право, а свакако и продаја робе и продаја права, па и удела, подразумева стицање права на предмету продаје од стране купца, која делују и према продавцу и према трећим лицима.

Због овако погрешно заузетих полазних ставова, другостепени суд није ценио став првостепеног суда да не прихвати налаз и мишљење вештака према задатку датом од туженог да утврди смањење купопродајне цене по основу скривеног недостатка. Вештак је по задатку дао мишљење о фер вредности смањења купопродајне цене удела по основу скривеног недостатка, од 4.171.000 евра, што је предмет новчаног противтужбеног захтева. Другостепени суд се није изјаснио о правилности овог става првостепеног суда. Првостепени суд не прихвата налаз вештака о процени вредности удела зато што сматра да је тужени као једини члан Друштва био дужан да изврши ревизију годишњих извештаја за 2020. годину, и то на основу резултата инспекцијског надзора на које се позива, од 08.01.2021. године. Међутим, неприхватање доказа о вредности удела у друштву на основу закључка да је тужени био дужан да изврши ревизију годишњих извештаја за 2020. годину и умањи пословну добит због догађаја од 08.01.2021. године, за сад се не може прихватити. Процена вредности удела у привредном друштву врши се вештачењем, у ком смислу је тужени предложио доказ. Вештак при том примењује признате методе, полазећи од књиговодствених података друштва, па у том смислу јесте релевантно књиговодствено стање привредног друштва. Међутим, процена вештака се не задржава на томе, већ вештак применом адекватног метода и правила струке, полазећи од књиговодствене вредности нето имовине процењује тржишну вредност удела друштва.

Према томе, у поновљеном поступку потребно је да судови правилном применом одредаба Закона о облигационим односима на које је напред указано и одредаба Закона о привредним друштвима који су применљиви за доказивање релевантне вредности продатог удела у друштву, расправе битна питања од којих зависи основаност противтужбеног захтева у новчаном делу. Тужилац је уговором закљученим са туженим преузео одговорност за испуњење датих гаранција продавца. Истим уговором странке су већ уговориле параметре по којима се процењује испуњење услова за исплату додатне купопродајне цене. Испуњење тих услова и одговарајуће процене предмет су доказивања у поновљеном поступку према укидајућој другостепеној пресуди донетој у овој парници. Утврђено чињенично стање у вези тих процена, а с обзиром на одредбе уговора кога су парничне странке закључиле, могу бити од значаја и за процену евентуалног умањења уговорене купопродајне цене због неиспуњења гаранција датих од стране продавца, овде тужиоца.

То су разлози због којих је по ревизији туженог Врховни суд делимично одбио ревизију по одредби члана 414. Закона о парничном поступку, а делимично је усвојио, укинуо другостепену и првостепену пресуду у делу у којем је одбијен противтужбени

захтев за новчано потраживање и у том делу предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић